

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»
КАФЕДРА «МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЕСТРАДИ»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проектор з навчальної роботи

 Сергєенко О.М.

01 вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ ЕСТРАДИ»**

Рівень вищої освіти

Перший (бакалаврський)

Галузь знань

02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність

025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-професійна програма

«Музичне мистецтво естради»

Статус дисципліни

Обов'язкова

Київ – 2023 р.

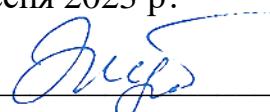
Робоча програма навчальної дисципліни «Історія світової естради» для здобувачів вищої освіти галузі знань **02 «Культура і мистецтво»**, спеціальності **025 «Музичне мистецтво»**, освітньо-професійної програми **«Музичне мистецтво естради»**

Розробник:

Стеценко Кирило Вадимович, народний артист України

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

В.о. завідувач кафедри Карпенко-Боднарук Ж.Л.

1. Опис навчальної дисципліни для ступеня освіти «Бакалавр»

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки: 1	Рік підготовки: 1
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів – 2	Семестр:	
	I, II	I, II
Тижневих годин – 2 год	Лекції:	
	60	18
Вид підсумкового контролю: Тестовий контроль	Семінарські:	
	4	
	Індивідуальні:	
Форма підсумкового контролю: Диференційований залік – I семестр Іспит – II семестр	Лабораторні:	
	Самостійна робота:	
	56	102

2. Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни:

- сформувати у студентів систему базових знань з проблем історії естрадного мистецтва;
- ознайомити студентів з основними етапами історичного розвитку сучасного популярного музичного мистецтва;
- розширити сферу відомостей про відомих та малознаних представників популярної музики різних європейських країн та США;
- забезпечити оволодіння необхідними знаннями загальних характеристик естрадних жанрів;

- сформувати комплекс загальних уявлень про основні риси кожного з напрямків, стилів та жанрів розважальної музики;
- сформувати знання стосовно психолого-педагогічних особливостей майстерності артиста естради;
- сформувати критичне ставлення до художнього рівня творів музичної естради.
- забезпечити знання про найбільш важливі композиції світової популярної музики, типи музичних форм і жанрів.

Завдання навчальної дисципліни навчити студентів:

- дати студентам систематичні знання основ історії популярної та розважальної музики;
- визначати типові риси етапів розвитку музичної світової естради;
- визначати особливості виконавських стилів провідних зарубіжних естрадних виконавців, вільно користуватися знаннями з історії естрадних жанрів;
- розпізнавати на слух твори відомих композиторів та манеру виконання провідних естрадних виконавців, аналізувати й давати критичну оцінку естрадним музичним творам зарубіжних композиторів.
- ознайомити з творчістю джазових виконавців, рок- та поп-груп, композиторів різних стилів та напрямків, забезпечити знання про найважливіші типи музичних форм і жанрів популярної музики;
- оцінювати художню цінність і значущість музичного твору естрадного мистецтва.
- осмислювати й узагальнювати творчі досягнення відомих естрадних майстрів, виробити самостійність у сприйнятті сучасного естрадного музичного мистецтва і в аналізі елементів музичної мови, їх виразових властивостей;
- розвинути здатність самостійно оцінювати музичні явища, їхню природу, специфіку;
- підвищити у студентів рівень ерудиції та професіоналізму.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- історію світової естради;
- основні етапи розвитку та закономірності становлення сучасної популярної музичної культури;
- особливості музичних стилів і напрямків;
- творчість провідних виконавців та груп;
- жанри та окремі музичні твори.

Вміти:

- користуватися науковою, мистецькою термінологією (основними поняттями);
- мислити, висловлювати творчу думку;
- визначати стилі, напрямки і жанри; самостійно проробити теми курсу за рекомендованою літературою (реферати, доповіді, презентації); порівнювати основні мистецькі поняття, явища і процеси;

- оцінювати діяльність видатних естрадних співаків, важливі мистецькі явища;
- використовувати знання для власного самовдосконалення як естрадного артиста;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних завдань.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни «Історія світової естради» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Компетенції	Шифр
Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.	ЗК 1
Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ЗК 2
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	ЗК 3
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ЗК 5
Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ЗК 9
Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	ЗК 15
Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.	СК 3
Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.	СК 5
Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	СК 6
Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.	СК 12
Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними тасвітовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	СК 18

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Історія світової естради» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- Середня спеціалізована музична освіта або диплом молодшого спеціаліста
- Обов'язкове попереднє вивчення в обсязі 8 класів ДМШ предметів сольфеджію, музичної літератури.
- Навчальна дисципліна ОК 23 Спеціальний клас за видами

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Музичне мистецтво естради», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Історія світової естради»:

Очікувані результати навчання	Шифр ПРН
Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.	ПРН 4
Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.	ПРН 15
Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.	ПРН 17

5. Засоби діагностики та критерії оцінювання результатів навчання.

5.1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

Поточний контроль - це оцінювання засвоєння студентом навчального матеріалу під час проведення лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять тощо.

Семінарський контроль знань. Семінарські заняття виконують такі основні функції

формулюють дидактичні цілі заняття: навчальну, виховну і розвивальну):

- навчальну (поглиблення, конкретизацію, систематизацію знань, засвоєних під час лекційних занять та у процесі самостійної підготовки до семінару);
- розвивальну (розвиток логічного мислення студентів, набуття ними умінь працювати з різними літературними джерелами, формування умінь і навичок аналізу фактів, явищ, проблем тощо);
- виховну (патріотичне виховання, виховання економічної, екологічної культури і мислення, прищеплення інтересу до вивчення навчальної дисципліни та до фаху, тощо);
- діагностично-корекційну (контроль за якістю засвоєння студентами навчального матеріалу, виявлення прогалин його засвоєнні та їх подолання) та ін.

Підсумковий (семестровий) контроль – це період підведення підсумків

навчальної роботи студентів протягом семестру.

Кожний блок змістових модулів має бути обов'язково оцінений. Студент повинен позитивно скласти модульний (проміжний) контроль.

Контроль самостійної роботи – дозволяє виявити вміння студентів орієнтуватися в інформаційних потоках, працювати з науковими джерелами, підбирали та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль. Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв’язку між викладачами та студентами, управління навчальною мотивацією студентів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, - так і студентами – для планування самостійної роботи. Особливим видом поточного контролю є колоквіум, підсумковий контроль за змістовими модулями.

Поточний контроль проводиться у формі:

- контроль роботи студента на аудиторних заняттях
- усного опитування
- виступів студентів при обговоренні теоретичних питань

Результат поточного контролю проведення оперативних заходів з метою оптимізації перебігу навчального процесу. Позитивну оцінку за поточну роботу студент може одержати лише за умови належного відвідування навчальних занять та виконання всіх видів завдань, винесених на поточний контроль.

Семінарське заняття форма навчального заняття, при якій викладач організовує дискусію за попередньо визначеними темами, до котрих студенти готуються вдома. Семінари мають поглибити, розширити і закріпити знання студентів, збагатити їх кругозір, навчити їх мистецтва ведення дискусії та глибокого наукового аналізу явищ, що вивчаються. Викладач на семінарському занятті здійснює контроль за самостійною роботою студентів, дає можливість їм не лише висловити свої знання в усній формі, але й апробувати їх. Семінарські заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою. Перелік тем семінарських занять визначається робочою програмою дисципліни.

Модульний контроль – здійснюється у формі виконання студентом модульного контрольного завдання. Проведення модульного контролю знань є обов’язковим контролем якості засвоєння студентом теоретичного матеріалу модуля – проводиться з метою систематизації знань. Кожний модуль включає бали за поточну роботу на лекційних заняттях, виконання самостійної роботи.

Модульний контроль має на меті оцінити рівень цілісного бачення студентом проблематики завершеної частини навчальної дисципліни, сконцентрованої в навчальному модулі та вміння орієнтуватися в теоретичних питаннях, які визначають зміст даної частини курсу.

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля, як правило, у формі;

- фронтального опитування,

- виконання індивідуальних завдань,
- демонстрування знань з навчальних дисциплін циклу професійної підготовки.

Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) даного виду контролю визначаються кафедрою, включаються до робочої програми навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на початку семестру. Графік проведення модульного контролю протягом перших двох тижнів семестру за підписом завідувача кафедрою

Вимоги до оцінювання семінарських занять:

- відповідність змісту виступу студента до змісту питань, що обговорювалися на семінарі;
- активність студента на семінарському занятті;
- уміння вести дискусію;
- толерантність при веденні дискусії;
- обґрунтованість власних суджень;
- посилання при дискусії (виступах) на першоджерела;
- вміння використовувати теоретичні знання для розв'язання вузлових проблем, практичних задач тощо;
- вміння використовувати матеріал попередніх курсів під час роботи на семінарському занятті;
- вміння використовувати наочні наявні засоби;
- вміння використовувати мультимедійні засоби навчання та інші комп’ютерні технології;
- вміння робити презентацію з вибраної теми з використанням комп’ютерних технологій;
- вміння представити результати самостійної творчої роботи

Модульний контроль – здійснюється у формі виконання студентом модульного контрольного завдання. Проведення модульного контролю знань є обов’язковим контролем якості засвоєння студентом теоретичного матеріалу модуля – проводиться з метою систематизації знань. Кожний модуль включає бали за поточну роботу на лекційних заняттях, виконання самостійної роботи.

Модульний контроль має на меті оцінити рівень цілісного бачення студентом проблематики завершеної частини навчальної дисципліни, сконцентрованої в навчальному модулі та вміння орієнтуватися в теоретичних питаннях, які визначають зміст даної частини курсу.

Модульний контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку – I семестр навчання та іспиту – II семестр, як правило, у формі тестового контролю знань

Перелік завдань модульного контролю, критерії їх оцінювання, порядок і час проведення (перескладання/відпрацювання) даного виду контролю визначаються кафедрою, включаються до робочої програми навчальної дисципліни й доводяться до відома студентів на початку семестру. Графік проведення модульного контролю протягом перших двох тижнів семестру за підписом завідувача кафедрою

Студент який за результатами модульного контролю отримав незадовільну оцінку зобов'язаний перескласти відповідний модуль до початку наступного модульного контролю.

Результати модульного контролю знань фіксується в індивідуальному плані студента.

Диференційований залік, іспит – студент вважається допущеним до семестрового диференційованого заліку, якщо він виконав усі види робіт, передбачені навчальним планом, та отримав позитивні оцінки за кожний змістовий модуль. Теоретичний контроль знань під час проведення диференційованого заліку може проводитись у вигляді відповідей на питання білетів та додаткових питань з тем відповідного модуля, а також усного вибіркового опитування з питань тем самостійної роботи.

Оцінювання здійснюється відповідно до регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання.

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1												Модуль 2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	C3	СР	МК	Всього	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	C3	СР	МК	Всього		
5	5	5	5	5	5	5	25	10	30	100	5	5	5	5	5	5	5	25	10	30	100		

T1, T2 ... теми програми навчальної дисципліни

C3 – семінарське заняття

СР - самостійна робота студента

МК – модульний контроль знань (диференційований залік, екзамен)

Оцінювання завдання модуля

Бали за національною шкалою		Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5		5	студент відповідає чітко й переконливо, демонструє грунтовні знання, володіє відповідною професійною термінологією, може дати чітке визначення особливостям світової естрадної музики, орієнтуватися в історичних етапах розвитку культури
4		4	студент не достатньо переконливо орієнтується в теоретичному матеріалі, має не чіткі відповіді, не достатньо орієнтується в особливостях зарубіжної професійної музики, демонструє недостатню компетентність в розумінні принципів композиторської школи
3		3	студент не переконливо орієнтується в теоретичному матеріалі, не має чітких знань історії музики, погано орієнтується в особливостях стилів, демонструє не компетентність в розумінні принципів аналізу музики

2	2	студент погано орієнтується у навчальному матеріалі, демонструє відсутність сформованості елементарного рівня знань з предмету, його відповіді позбавлені логіки, студент не володіє термінологією, плутається у визначенні основних понять
----------	----------	---

Оцінювання роботи студента на семінарських заняттях

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	20 – 25	виставляється, якщо студент активно працює протягом усього семінарського заняття, дає повні відповіді на запитання викладача у відповідності з планом заняття і показує при цьому глибоке оволодіння лекційним матеріалом, знання відповідної літератури, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з даної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, здатний робити самостійні узагальнення й висновки.
4	14 – 19	виставляється за умови дотримання таких вимог: студент активно працює протягом семінарського заняття, питання висвітлені повно, викладення матеріалу логічне, обґрутоване, з посиланнями на відповідні джерела, висвітлення питань завершене висновками, студент виявив аналітичні вміння, але у відповідях допущені неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу.
3	7 - 13	виставляється в тому разі, коли студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу та навчальної літератури, намагається аналізувати явища й факти, робити певні висновки. Але на занятті проводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні матеріалу.
2	0 - 6	виставляється в разі, коли студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю Семестровий диференційований залік, екзамен

Зміст завдань модульного контролю знань студентів має на меті перевірити рівень підготовки з навчальної дисципліни «Історія світової естради», яка передбачає:

- Сформувати у студентів систему знань про основні етапи розвитку світової музики, її специфіку та закономірності.

- Ознайомити студентів з творчістю зарубіжних композиторів різних періодів історії музики.
- Дати студентам уявлення про загальний культурний розвиток, про окремі
- жанри і види музичної творчості композиторів.
- Виробити у студентів вміння слухати, аналізувати та давати оцінку творчій спадщині зарубіжних композиторів.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- усне та письмове опитування;
- тестування;
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- контрольні роботи.

Вид діяльності здобувача вищої освіти	МОДУЛЬ 1		МОДУЛЬ 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усне опитування тем програми	7	20	7	20
Реферати			1	5
Есе	1	5		
Семінарське заняття - презентації результатів виконаних завдань та досліджень	1	25	1	25
Контрольні роботи	1	10	1	10
Самостійна робота	3	10	3	10
Диференційований залік - тестування	1	30		
Іспит - тестування			1	30
	14	100	14	100

Шкала оцінювання

Національна 5 – ти бальна шкала	бали модульного контролю знань	Сумабалів (R)	Шкала ECTS
5 (відмінно) Студент повністю оволодів теоретичним і практичним матеріалом дисципліни. Робить власні висновки, аналізує вивчений матеріал, самостійно оцінює явища, факти, виявляючи при цьому особисту позицію. Використовує додаткову літературу, періодику.	26-30	90-100	A
4 (добре) Студент володіє вивченим матеріалом на достатньому	21-25	82-89	B

рівні. Аналізує матеріал, наводить власні приклади, але не завжди впевнено і точно. Самостійно готує практичні завдання, але має потребу в консультації викладача.	17-20	74-81	C
3 (задовільно) Студент засвоїв менше половини навчального матеріалу, але виявляє знання і розуміння основних питань теми і здатен поверхово аналізувати вивчений матеріал та відтворювати практичні завдання з помилками. Плутається в термінології.	12-16	64-73	D
	7-11	60-63	E
2 (незадовільно) Студент не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.	4-6	35-59	FX
Студент не засвоїв навчальний матеріал. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності.	0-3	0-34	F

Оцінювання завдання самостійної роботи.

Контроль самостійної роботи. Зміст самостійної роботи над конкретною навчальною дисципліною визначається робочою навчальною програмою дисципліни та методичними рекомендаціями викладача.

Завдання цього виду контролю спрямовані на:

- розвиток пізнавальних здібностей та творчої ініціативи студентів;
- виховання самостійності, відповідальності та організованості;
- формування самостійного мислення, здібностей до саморозвитку, самоудосконалення та самореалізації;
- опанування студентами елементів методики наукових досліджень.

Основними формами контролю самостійної роботи є:

- виконання науково-дослідних завдань
- рефлексивний контроль;
- індивідуальні співбесіди;
- колоквіум.

Бали за національною шкалою	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
5	9-10	Оцінюється робота студента, який в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко опрацьовує теоретичний матеріал вільно володіє термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки. В повному об'ємі володів завданням змістового модуля.

4	6-8	Оцінюється робота студента, який достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, опрацьовує теоретичний матеріал, володіє термінологією, але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки. В повному об'ємі овладів завданням змістового модуля.
3	3-5	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень. Не здатний до глибокого, всеобщого аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки
2	0-2	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово, без аргументації та обґрунтування викладає окремі питання, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.

Відвідування є важливим компонентом курсу з огляду на складність дисципліни, яка вивчається на 1 курсі, коли студент ще не вповні володіє всім обсягом потрібної його контекстної інформації. За умови дистанційного навчання важлива присутність студента під час онлайн-зустрічей у Google-Meet та регулярне виконання завдань у Google-classroom.

Запізнення на фахові заняття є не припустимими. У випадку наявності довідки від лікаря призначається відпрацювання занять в інший час за індивідуальною програмою.

Переоцінка завдань можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви на ім'я завідувача кафедри у письмовій формі. Після отримання заяви, завідувач кафедри протягом тижня створить

комісію з переоцінки, яка після проведення аналізу роботи студента повідомить його про своє рішення.

Перескладання роботи студентів можлива протягом тижня після отримання оцінки на основі заяви у письмовій формі.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

ТЕМА 1. Діяльність розважальних естрадних установ (XIX – п. XX ст.)

Становлення форм естрадного мистецтва. Кафешантан, концерт в ресторані, концерт на вільному повітрі, роль духових оркестрів. Становлення естрадних жанрів ліричного шансону, циганської пісні, сатиричного куплету, сати ричного монологу, конферансу. Ресторанна і садово-паркова естрада. Міська естрада кінця позаминулого - початку минулого століття дуже залежить від тієї аудиторії, на яку вона орієнтується. Відповідно, діапазон естрадних форм - від "салонних" до найбільш "демократичних" - був надзвичайно широкий, розрізняється як характер "підмостків". На початку століття - за прикладом Франції - з'являються

ресторани з концертною програмою ("кафе-шантани"), кількість яких швидко зростає. Вони відчувають - особливо спочатку - сильний вплив французьких і німецьких кабаре.

ТЕМА 2. Естрадне мистецтво першої третини ХХ ст.

Естрадне мистецтво періоду визвольних змагань. Мюзик-холах, які вирошли з народних таверн (особливо поширені в Англії). Для залучення відвідувачів туди запрошувалися оркестри, хори, артисти. Виконувалися злободенні қуплети, побутові танці, пісні вулиці. Перші мюзик-холи були створені в Лондоні в середині 19 ст. У Кабаре-кафе, де збиралися артисти, художники та ін, на імпровізованій естраді виступали поети, актори. Тут вперше з'явився Конферансє. Популярність завоювала публіцистична, антибуржуазна, насамперед антимілітаристська, пісня: Е. Буш (Німеччина, пізніше НДР), П. Робсон, Д. Рід (США) та ін. Отримали популярність естрадні співаки: Ж. Беккер, Е. Піаф, М. Шевальє, Ж. Брель (Франція), Х. Белафонте, Е. Фіцджеральд та ін (США), П. Сигеру, Р. Лоретті (Італія); ексцентрики Грек, Димитрій (Швейцарія); пантомімісти М. Марсо (Франція). Розвиток естрадного мистецтва в НДР Берліні працюють найбільший в Європі естрадний театр «Фрідріхштадт-паласт», театр сатиричних мініатюр «Дістль»; в Чехословаччині - театр «Пантоміма на Забрадлі» на чолі з Л. Фіалкою, театр-атракціон «Латерна Магік»; кілька театрів мініатюр мається в Польщі. Багато талановитих естрадних артистів різних жанрів працюють в Угорщині, Болгарії, Румунії, Монголії, Югославії.

ТЕМА 3. Розвиток естрадних жанрів у 30-40 рр. ХХ ст.

Розвиток індустрії звукозапису, радіомовлення, та телебачення. Розвиток масових жанрів музичного мистецтва. Зародження джазу, як предметом масового захоплення в США, а пізніше і в Західній Європі. Міграція найкращих митців з різних країн світу в Сполучені штати через політичні мотиви. Оркестр Бі-Бі-Сі «BBC Symphony Orchestra». Розвиток Біг-бендів у США. Диксиленд. Діяльність Дюк Еллінгтона, Бенні Гудмана, Глен Міллера, Каунт Бейсі.

- концертна естрада (раніше іменована "дивертисментна") об'єднує всі види виступів естрадних концертах;
- театральна естрада (камерні вистави театру мініатюр, театрів-кабаре, кафе-театрів чи маштабне концертне ревю, мюзик-хол, з численним виконавчим складом і першокласної сценічної технікою);
- святкова естрада (народні гуляння, свята на стадіонах, насычені спортивними і концертними номерами, і навіть бали, карнавали, маскаради, фестивалі тощо).

ТЕМА 4. Естрада у 50-60 рр. ХХ ст.

Розвиток звукозапису. Модернізм. Неофольклоризм. Мікротональна музика. Експериментальна музика. Мінімалізм. Сучасна класична музика. Електронна музика. Музика блюграс (bluegrass). Популярна музика. Джаз. Музика нового часу. Блюз. Кантрі музика. Історія розвитку Live looping.

ТЕМА 5. Естрада у 70-90 рр. ХХ ст.

Музиканти другої половини ХХ ст. Тісний зв'язок естрадних виконавців зі слухачем. Прагнення до єднання з аудиторією. Реалізація властивість музичного у поєднанні з величезною аудиторією. Потужні емоційні поривання – як позитивні, так і негативні. Диско. Хіп хоп.

ТЕМА 6. Естрадне виконавство к. ХХ – п. ХХІ ст. Музична індустрія та поп-бізнес

Популяризація української естрадної пісні. Роль радіо і телебачення в популяризації української естради. Естрадні концерти, музичні фільми, театралізовані шоу. Естрада в концертах нічних клубів, ресторанів, на дискотеках. Гумор на естраді. Циркові жанри на естраді. Шоу-бізнес, його типові риси. Особливості розвитку української естради. Тематика пісень.

ТЕМА 7. Формування професійної освіти естрадного виконавства

Формування фахової підготовки артистів естради країн Європи, США.

Модуль 2

ТЕМА 8. Розважальні музично-театральні жанри: історичний аспект

Становлення і розвиток музично-театральних жанрів розважального типу. Особливості розвитку музично-театральних жанрів у ХХ – п. ХХІ ст. Комічна опера. Оперета. Мюзикл.

ТЕМА 9. Оперета у ХХ ст. як видовищна і розважальна вистава

Формування жанру оперети. Типові сюжети та особливості драматургії оперети. Західноєвропейські традиції оперети.

ТЕМА 10. Мюзикл: витоки і розвиток жанру

Виникнення жанру мюзиклу. Жанрові витоки мюзиклу. Специфіка жанру. Особливості американського мюзиклу. Європейські традиції мюзиклу.

ТЕМА 11. Поп-музика як явище художньої культури ХХ ст.

Етимологія дефініції «популярна музика». Напрями популярної музики: джаз, рок-музика. Жанри популярної музики: мюзикл, рок-опера.

ТЕМА 12. Рок-музика як культурне явище другої половини ХХ ст.

Рок-музика як явище культури другої половини ХХ ст. Жанрові витоки рок-музики. Засоби виразності рок-музики.

ТЕМА 13. Рок-опера як новий жанр естрадного мистецтва другої половини ХХ ст.

Витоки рок-опери як жанру. Популярні взірці рок-опери. Західноєвропейська рок-опера.

ТЕМА 14. Джаз як феномен музичної культури ХХ ст. Стилі традиційного джазу. Розвиток «сучасного джазу». Нові стилі і напрямки сучасного джазу.

Походження джазу, його витоки: спирічуелз, блюз, регтайм. Стилі класичного джазу: новоорлеанський, диксиленд, свінг, радянський джаз. Особливості функціонування стилів сучасного джазу. Сучасні джазові стилі (бі-боп, кул, фриджаз).

6.2. Структура навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Всього	У тому числі				Всього	У тому числі				Всього	Всього
		Лекції	Семінари	Практичні	Індивід. роб.		Лекції	Семінари	Практичні	Індивід.		
МОДУЛЬ 1.												
ТЕМА 1. Діяльність розважальних естрадних установ (XIX – п. ХХ ст.)	7	4				3	7	2				5
ТЕМА 2. Естрадне мистецтво першої третини ХХ ст.	7	4				3	7	1				6
ТЕМА 3. Розвиток естрадних жанрів у 30-40 рр. ХХ ст.	7	4				3	7	1				6
ТЕМА 4. Естрада у 50-60рр. ХХ ст.	7	4				3	7	1				6
ТЕМА 5. Естрада у 70-90рр. ХХ ст.	7	4				3	7	1				6
ТЕМА 6. Естрадне виконавство к. ХХ – п. ХХІ ст. Музична індустрія та поп-бізнес	10	6				4	10	1				9
ТЕМА 7. Формування професійної освіти естрадного виконавства	6	4				2	6	1				5
Семінарське заняття д.ф. (підсумкове заняття з.ф.)	9		2			7	9	2				7
Модульний контроль знань диференційований залік												
Всього за модулем	60	30	2			28	60	10				50
МОДУЛЬ 2.												
ТЕМА 8. Розважальні музично-театральні жанри: історичний аспект	6	4				2	6					6
ТЕМА 9. Оперета у ХХст. як видовищна і розважальна вистава	6	4				2	6	1				5
ТЕМА 10. Мюзикл: витоки і розвиток жанру	7	4				3	7	1				6
ТЕМА 11. Поп-музика як явище художньої культури ХХ ст.	7	4				3	7	1				6
ТЕМА 12. Рок-музика як культурне явище другої половини ХХ ст. Новий етап розвитку рок-музики. «Хард-	8	4				4	8	1				7

рок» та його різновиди.										
ТЕМА 13.Рок-опера як новий жанр естрадного мистецтва другої половини ХХ ст.	7	4			3	7	1			6
ТЕМА 14. Джаз як феномен музичної культури ХХ ст. Стилі традиційного джазу. Розвиток «сучасного джазу». Нові стилі і напрямки сучасногоджазу.	10	6			4	10	1			9
Семінарське заняття (д.ф.) / Підсумкове заняття (з.ф.)	9		2		7	9	2			7
Модульний контроль знань екзамен										
Всього за модулем	60	30	2		28	60	8			52
ВСЬОГО	120	60	4		56	120	18			102

7. Теми аудиторної роботи

Теми аудиторної роботи	денна форма навчання	заочна форма навчання
ТЕМА 1. Діяльність розважальних естрадних установ (XIX – п. ХХ ст.)	4	2
ТЕМА 2. Естрадне мистецтво першої третини ХХ ст.	4	1
ТЕМА 3. Розвиток естрадних жанрів у 30-40 рр. ХХ ст.	4	1
ТЕМА 4. Естрада у 50-60 рр. ХХ ст.	4	1
ТЕМА 5. Естрада у 70-90 рр. ХХ ст.	4	1
ТЕМА 6. Естрадне виконавство к. ХХ – п. ХХІ ст. Музична індустрія та поп-бізнес	6	1
ТЕМА 7. Формування професійної освіти естрадного виконавства	4	1
Семінарське заняття (підсумкове заняття)	2	2
ТЕМА 8. Розважальні музично-театральні жанри: історичний аспект	4	
ТЕМА 9. Оперета у ХХ ст. як видовищна розважальна вистава	4	1
ТЕМА 10. Мюзикл: витоки і розвиток жанру	4	1
ТЕМА 11. Поп-музика як явище художньої культури ХХ ст.	4	1
ТЕМА 12. Рок-музика як культурне явище другої половини ХХ ст. Новий етап розвитку рок-музики. «Хард-рок» та його різновиди.	4	1
ТЕМА 13. Рок-опера як новий жанр естрадного мистецтва другої половини ХХ ст.	4	1
ТЕМА 14. Джаз як феномен музичної культури ХХ ст. Стилі традиційного джазу. Розвиток «сучасного джазу». Нові стилі і напрямки сучасногоджазу.	6	1
Семінарське заняття (підсумкове заняття)	2	2
ВСЬОГО	64	18

8. Теми самостійної роботи

Теми самостійної роботи	денна форма навчання	заочна форма навчання
ТЕМА 1. Діяльність розважальних естрадних установ (XIX – п. ХХ ст.)	3	5

ТЕМА 2. Естрадне мистецтво першої третини ХХ ст.	3	6
ТЕМА 3. Розвиток естрадних жанрів у 30-40 рр. ХХ ст.	3	6
ТЕМА 4. Естрада у 50-60 рр. ХХ ст.	3	6
ТЕМА 5. Естрада у 70-90 рр. ХХ ст.	3	6
ТЕМА 6. Естрадне виконавство к. ХХ – п. ХХІ ст. Музична індустрія та поп-бізнес	4	9
ТЕМА 7. Формування професійної освіти естрадного виконавства	2	5
Семінарське заняття (підсумкове заняття)	7	7
ТЕМА 8. Розважальні музично-театральні жанри: історичний аспект	2	6
ТЕМА 9. Оперета у ХХ ст. як видовищна і розважальна вистава	2	5
ТЕМА 10. Мюзикл: витоки і розвиток жанру	3	6
ТЕМА 11. Поп-музика як явище художньої культури ХХ ст.	3	6
ТЕМА 12. Рок-музика як культурне явище другої половини ХХ ст. Новий етап розвитку рок-музики. «Хард-рок» та його різновиди.	4	7
ТЕМА 13. Рок-опера як новий жанр естрадного мистецтва другої половини ХХ ст.	3	6
ТЕМА 14. Джаз як феномен музичної культури ХХ ст. Стилі традиційного джазу. Розвиток «сучасного джазу». Нові стилі і напрямки сучасного джазу.	4	9
Семінарське заняття (підсумкове заняття)	7	7
ВСЬОГО	56	102

8.1. Теми семінарських занять

1. Естрада як сукупність жанрів мистецтва розважального спрямування.
2. Історико-культурні витоки та джерела розвитку естрадного мистецтва
3. Рок-музика і джаз як явище музичної культури ХХ – п.
4. Залежність музичної естради від смаків публіки. Шоу-бізнес як комерційна структура в галузі естрадного мистецтва
5. Рок-опера як новий жанр естрадного мистецтва другої половини ХХ ст.
6. Джаз як феномен музичної культури ХХ ст.
7. Аудиторія рок-музики.
8. Жанрові витоки рок-музики.
9. Стилі традиційного джазу.
10. Стилі класичного джазу.
11. Стилі сучасного джазу.
12. Західноєвропейська рок-опера.

8.2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи

Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «Історія світової естради» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота передбачає виконання різних видів завдань (репродуктивних, за зразком, реконструктивно-варіативних, частково-пошукових,

навчально-дослідних), спрямованих на отримання, закріплення студентом нових та набутих знань, їх систематизацію й узагальнення; формування практичних вмінь та навичок; контроль готовності студента до аудиторних занять, інших контрольних заходів.

Під час розробки завдань для самостійного опрацювання теоретично-практичного матеріалу з дисципліни «Історія світової естради», пропонуються до використання наступні форми:

- опрацювання та конспектування першоджерел, робота з літературою;
- пошук та вивчення додаткової літератури;
- аналітична робота;
- опрацювання основ лекційного матеріалу з використанням конспектулекцій, інтернет ресурсів, довідкової літератури;
- упорядкування інформації за темами лекційних занять;
- підготовка інформацій;
- виконання контрольних робіт;
- написання есе, доповідей, рефератів;
- робота з пошуковими системами Інтернет;
- підготовка доповідей та виступів на студентських наукових конференціях

При організації самостійної роботи студента на засіданнях кафедри передбачається можливість отримання необхідної консультації (години чергування викладача згідно з графіком), що зазначається у переліку тем або окремих питань самостійної роботи. Самостійна робота допоможе активізувати пізнавальну діяльність студентів денної форми навчання та надасть допомогу у вивченні даної дисципліни студентам заочної форми навчання.

9. Методи та технології навчання

Спосіб організації теоретичної та практичної діяльності студентів під час вивчення «Історії світової естради» зумовлений закономірностями й особливостями змісту навчального предмета. Відтак під час взаємодії викладача і студентів буде використано такі методи навчання:

1. за характером подачі навчального матеріалу: словесні, наочні, практичні;
2. за організацією навчання: методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; методи контролю та самоконтролю у навчанні;
3. за логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

Формами навчання виступають лекційні та семінарські заняття, пояснення, бесіди, мультимедійні презентації, семінарські заняття, робота в групах, самостійна робота, консультації, методи контролю та самоконтролю: тестування, контрольні роботи.

Контроль за виконанням програмних результатів навчання здобувачів здійснюється через електронні засоби навчання, усні та письмові відповіді, систему дистанційного навчання Moodle і Google Meet.

Методами навчання є:

- Наочний метод,
- Дискусії,
- Обговорення,
- Проблемно-пошуковий метод,
- Дослідницький метод,
- Пояснюально-ілюстративний метод,
- Репродуктивний метод,
- Дедуктивний метод,
- Аналітичний метод
- Стимулювання здобувачів освіти до аналізу навчального матеріалу та корекції їхніх освітніх пріоритетів.

Навички soft skills:

Навички самоорганізації.

Презентаційні навички.

Здатність оволодівати сучасною інформацією.

Демонструвати критичне мислення.

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання

- комп’ютер
- відеопроектор Cenon
- TV панель Samsung

Інструменти

- Наукова, навчальна та методична література, електронні ресурси
- Краєзнавчі фонди музеїв, бібліотек, архівів;
- Друковані та Інтернет-джерела інформації.
- Електронні засоби навчання (у разі проведення занять та видів контролю у дистанційній формі) Moodle, Google Meet

Програмне забезпечення

- Положення про організацію освітнього процесу
- Положення про академічну добросередовищо
- Положення про науково-дослідну та творчо-пошукову роботу здобувачів вищої освіти Комунального закладу вищої освіти Київської обласної ради "Академія мистецтв імені Павла Чубинського"
- Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти
- Навчальний план
- Освітня професійна програма
- Силабус
- Робоча навчальна програма.
- Методичні вказівки та рекомендації
- Наукова, навчальна та методична література
- Наочність

11. Рекомендована література:

11.1. Основна

1. Барна Н. В. Імеджмейкерство як різновид мистецької діяльності в аспекті масової культури. Мистецтвознавчі записки. Київ, 2010. Вип. 10. С.136-144.
2. Бойко О.М. Українська масова музика: етапи розвитку, національні особливості: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 2017. 215 с.
3. Верхова А. Амбівалентність понять «естрада» та «шоу-бізнес». Київ: Актуальні наукові дослідження в сучасному світі, 2016. Вип. 10 (18). С. 25–28.
4. Войченко О. Дихотомія "джаз та академічна музика": минуле та сьогодення [Електронний ресурс] / О. Войченко, О. Шпортько // Імідж сучасного педагога. - 2020. - № 3. - С. 107-110.
5. Гончарук О. Екранний видовищний синтез естрадного мистецтва // Студіїмистецтвознавчі. Київ: ІМФЕ НАН України, 2011 № 3. С.14–19.
6. Дрожжина Н. В. Вокальне виконавство у системі музичного мистецтва естради: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Харків, 2008. 186 с.
7. Думасенко С. А. Театри малих форм у контексті культурного розвитку Одеси у першій чверті ХХ століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01.Харків, 2009. 12с.
8. Коменда О. Поняття жанру в сучасному музикознавстві // Музична україністика: сучасний вимір. Київ: ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2009. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/39411/11Komenda.pdf?sequence=1> (дата звернення: 18.10.2017).
9. Мозговий М. Популярність естрадної музики: механізми формування //Мистецтвознавчізаписки. Київ: Міленіум, 2009. Вип. 15. С. 23–29.
- 10.Остапенко Л. В. Актуальні проблеми музично-естетичної освіти та виховання на початку ХХІ століття [Електронний ресурс] / Л. В. Остапенко, О. М. Войченко, О. В. Шпортько // Молодий вчений. - 2018. - № 1(1). - С. 153-157.
- 11.Откидач В. Естрадний спів і шоу-бізнес. Вінниця, 2013. 368 с.
- 12.Откидач В. М. Рок-музика як соціокультурне явище: автореф. дис. ... д-ра мистецтвознавства: 26.00.01. Харків, 2008. 40 с.
- 13.Поплавський М. Шоу-бізнес: теорія, історія, практика. Київ, 2001. 560 с.
- 14.Самая Т. В. Базові засади естрадного мистецтва // Мистецтвознавчі записки: зб.наук. пр. Київ: Міленіум, 2012. Вип. 21. С. 219–226.
- 15.Самая Т. В. Естетичні проблеми саунду у естрадному вокальному виконавстві //Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство: наук. журн. Київ: Міленіум, 2015. № 2 (5). С. 193–199.
- 16.Самая Т. В. Основні тенденції розвитку вокального мистецтва естради України 60-70- років ХХ століття // Вісник НАКККіМ: зб. наук. пр. Київ: Міленіум, 2017. Вип.3. С. 133- 137.
- 17.Солодовник В. Естрада // Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=18031 (дата звернення: 24.10.2017).
- 18.Шпортько О. В. Естрадний вокал у контексті синтезу мистецтв [Електронний ресурс] / О. В. Шпортько, Г. С. Гаценко // Наукові записки

Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство. - 2018. - № 2. - С. 85-90.

11.2. Додаткова:

1. Бабіч Д. Р. Формування виконавської майстерності майбутніх артистів естрадних ансамблів :автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ., 2004. 21 с.
2. Бойчук А. Естрадне мистецтво співу у виклику сьогодення. Актуальні питання гуманітарних наук. Серія: Мистецтвознавство. 2019. Вип. 2. С. 39–43.
3. В. М. Откидач. Музична естрада: словник / [укладач В. М. Откидач]. – Харків: І. В. Якубенко, 2004. – 446 с.
4. Откидач В. Естрадний спів і шоу-бізнес: навч.-метод. посіб. / Володимир Откидач. – Вінниця: Нова книга, 2013. — 368 с.
5. Откидач В.М. Рок-музика і світовий художній процес: Моногр. /В. М. Откидач; Харк. держ. акад. Культури – Х., 2005. – 294 с. – Бібліогр.: с. 255–277.
6. Соболєва О. Д. Інноваційні тенденції у формуванні співацької культури майбутніх фахівців мистецьких спеціальностей. Наукові записки кафедри педагогіки. 2017. Вип. 40. С. 167–171
7. Форнатейл Піт. Історія рок-н-ролу // «Всесвіт» (Київ).— 1989. —№8. – С. 150-162, 176-182; – №9. –С. 147-160, 172-179; – № 10. – С. 170-192.

11.3. Інтернет ресурси

- <https://www.youtube.com/playlist?list=PLDOyaZXVMZyH5uj2BUIKhtOrZGYyCCLK>
<https://www.youtube.com/watch?v=Hat1Hc9SNwE&list=PLDOyaZXVMZyH5uj2BUIKh tOrZGYyCCLK&index=21>
<https://www.youtube.com/watch?v=LKaXY4IdZ40&list=PLDOyaZXVMZyH5uj2BUIKh tOrZGYyCCLK&index=22>
<https://www.youtube.com/watch?v=LeiFF0gvqcc&list=PLDOyaZXVMZyH5uj2BUIKht OrZGYyCCLK&index=35>
https://www.youtube.com/watch?v=aLp2uC_1lg&list=PLDOyaZXVMZyH5uj2BUIKhtOrZGYyCCLK&index=37
<https://www.youtube.com/watch?v=kntzQiaFzOQ&list=PLDOyaZXVMZyH5uj2BUIKhtOrZGYyCCLK&index=38>
<https://www.youtube.com/watch?v=qCSknyI4Blk>
<https://www.youtube.com/watch?v=JV7PqHzYn-Q>
https://www.youtube.com/watch?v=C9enkU5V4_s
<https://www.youtube.com/watch?v=oTf5qi2J6PM>
<https://www.youtube.com/watch?v=-XzcDBXwR4I>
<https://www.youtube.com/watch?v=8UOgZSpkjMU&t=6s>
<https://www.youtube.com/watch?v=IQDumyEpuCo>
https://www.youtube.com/watch?v=1hG_WAs-89Y
<https://www.youtube.com/watch?v=HOr5AoLuEZA>
<https://www.youtube.com/watch?v=-nCAZuQLIDs>
<https://www.youtube.com/watch?v=I2cmgH60J0Y>
<https://www.youtube.com/watch?v=pwr-2U53vDw>
<https://www.youtube.com/watch?v=ITd-Jk2-iM4>
https://www.youtube.com/playlist?list=PLXAfqIM-LFu5nG1H-DXlqMOiOxPJIY_Md

https://www.youtube.com/watch?v=Lp2qcCrdBLA&list=PLXAfqIM-LFu5nG1H-DXlqMOiOxPJIY_Md&index=11

<https://www.youtube.com/watch?v=BRUKYt-lPT4>

<https://www.youtube.com/watch?v=uxWkQpqegk0>

<https://www.youtube.com/watch?v=DhPst6NqpDg>

Результати перегляду робочої програми навчальної дисципліни

Робоча програма перезатверджена на 2021 / 2022 н.р.

зі змінами (оновлена загальна кількість годин навчальної дисципліни, у тому числі години індивідуальної і самосійної роботи, уточнені методи роботи та форми контролю знань).

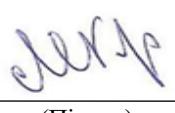
протокол № 1 від 25 серпня 2021р.

Завідувач кафедри **Краснитський М.М.**
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2022 / 2023 н.р.

зі змінами (оновлено список рекомендованих джерел на основі рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 21.06.2022 про історико-культурну складову освітнього процесу).

протокол № 1 від 30 серпня 2022 р

Завідувач кафедри **Краснитський М.М.**
(Підпис) (Прізвище, ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 2023 / 2024 н.р.

зі змінами (затвердження виконуючим обов'язки завідувача кафедри наказ № 200-К від 31 серпня 2023р.)

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

В.о. завідувач кафедри **Карпенко-Боднарук Ж.Л.**
(Підпис) (Прізвище, ініціали)